

La participació en el treball domèstic no remunerat a Catalunya (2007)

Les idees clau

- Les dones continuen assumint la major part de les feines de la llar.
- Entre la població menor de 35 anys predomina el model igualitari de repartiment del treball domèstic.
- La presència de fills a la llar fa que es comparteixin menys les tasques domèstiques entre la parella.
- Els fills i filles de les llars monoparentals ajuden més a casa.
- L'estat de salut condiona la realització de les feines, sobretot en els homes.
- Els homes amb més formació participen més en les tasques domèstiques.
- Com més qualificació professional de les dones menys desigualtats en les tasques de la llar.
- Dones i homes no compaginen igual mercat de treball i tasques domèstiques.
- El 94% de la població que treballa a temps complet i que assumeix alhora la totalitat de les feines de la llar són dones.

Les dades de l'Enquesta demogràfica 2007

L'Enquesta demogràfica 2007 (ED2007) proporciona informació sobre el grau de participació de les persones de la llar en els diferents treballs no remunerats que s'hi realitzen. El contingut d'aquest dossier es basa en l'anàlisi elaborada per la Dra. Cristina Carrasco i el Dr. Màrius Domínguez, de la Universitat de Barcelona, sobre les dades de l'ED2007. Es presenten els principals resultats pel que fa a la participació en les feines de la llar de les persones principals que viuen en llars d'un nucli (vegeu glossari). Tradicionalment s'ha considerat treball familiar domèstic

(feines de la llar) a una sèrie d'activitats realitzades a les llars, sense remuneració, i per a consum o benefici de tots els seus membres. Aquestes activitats –com ara rentar, planxar, cuinar, etc.–, que no impliquen necessàriament una relació personal directa, són fàcilment substituïbles per béns de mercat (almenys a les societats més industrialitzades). Les característiques d'aquestes activitats han permès que hagin estat més fàcilment reconegudes com a treball, a diferència de les d'atenció i cura personal, que sovint impliquen relacions emocionals i/o afectives.

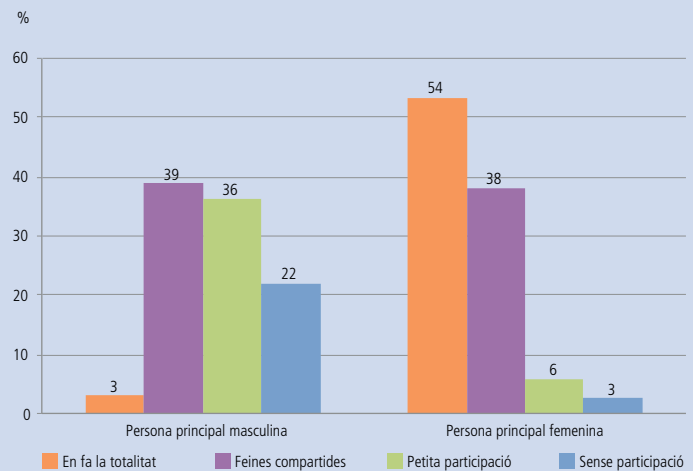
Les dones continuen assumint la major part de les feines de la llar

El treball domèstic recau, encara avui, majoritàriament en les persones principals femenines de les llars i, en menor grau, en les masculines. Es manté, així, un model d'especialització per sexe, ja que el 54% de les dones realitza la totalitat de les feines de la seva llar, enfront de només un 3% en el cas dels homes.

Un 22% dels homes, a més, no participen gens de les feines i un 36% en realitza només una petita part. Tan sols un 3% de les dones no participen en el treball domèstic.

El model igualitari de participació és el model per al 38% de les persones, que són les que declaren compartir de forma equitativa les feines de la llar.

Participació en treball domèstic de les persones principals

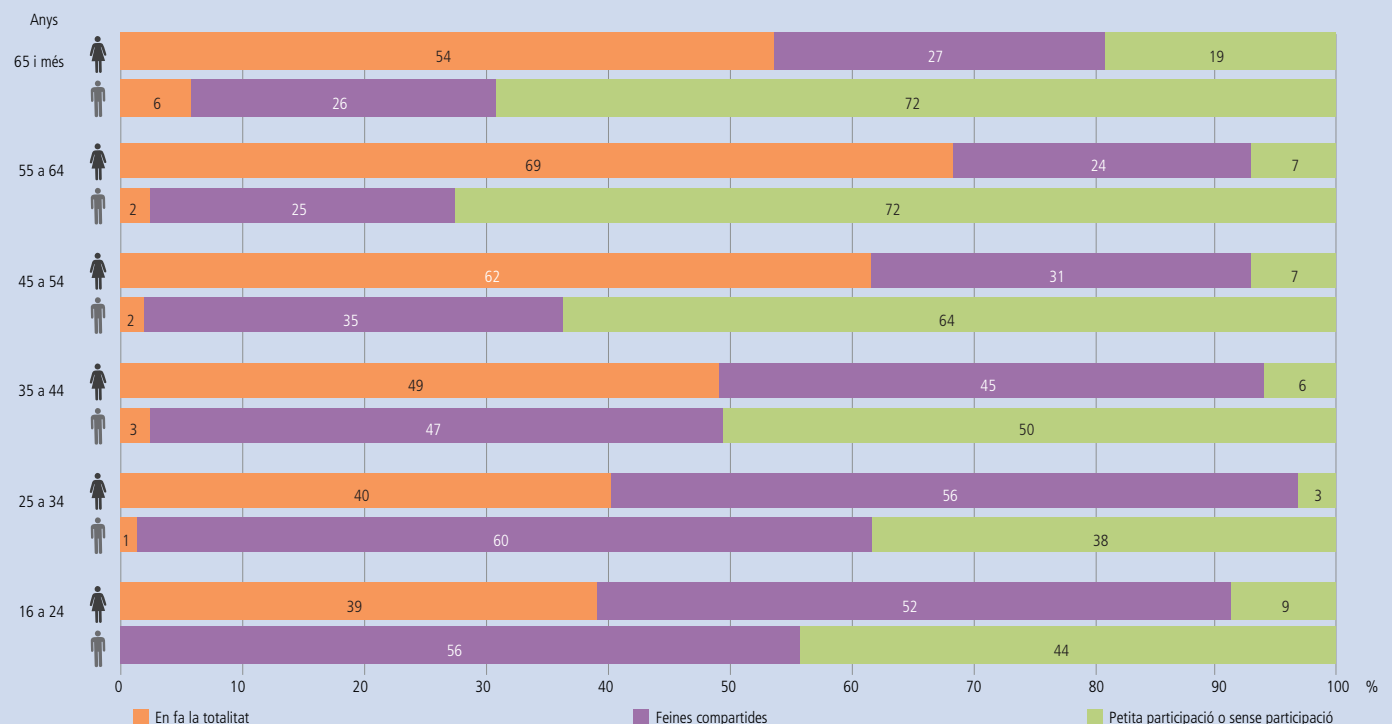

Entre la població menor de 35 anys predomina el model igualitari de repartiment del treball domèstic

L'edat és un factor determinant en la distribució de les tasques domèstiques a la llar. El major percentatge de treball compartit es detecta en edats inferiors als 35 anys. A partir d'aquesta edat les persones principals masculines redueixen

la seva participació en treball domèstic compartit, i passen a realitzar-ne només una petita part o a no participar-hi gens, mentre que les persones principals femenines passen, majoritàriament, a assumir la totalitat de les tasques domèstiques.

Participació en treball domèstic de les persones principals segons l'edat

La presència de fills a la llar fa que es comparteixin menys les tasques domèstiques entre la parella

La presència de fills influeix sobre el repartiment de les feines de la llar entre els membres de la parella. El 54% de les persones principals femenines que viuen en unió (llars de matrimonis o de parelles de fet) amb fills assumeixen la totalitat de les tasques, 20 punts més que les dones que viuen en unions sense fills.

En les **unions amb fills**, la proporció d'homes que participen poc o gens en les feines domèstiques (59%) és molt més alta que en el cas de les llars de parelles sense fills (35%).

En les unions **sense fills**, el model igualitari de repartiment de les tasques domèstiques és majoritari, amb un percentatge a l'entorn del 60% de persones principals que declaren compartir amb igualtat el treball de la casa.

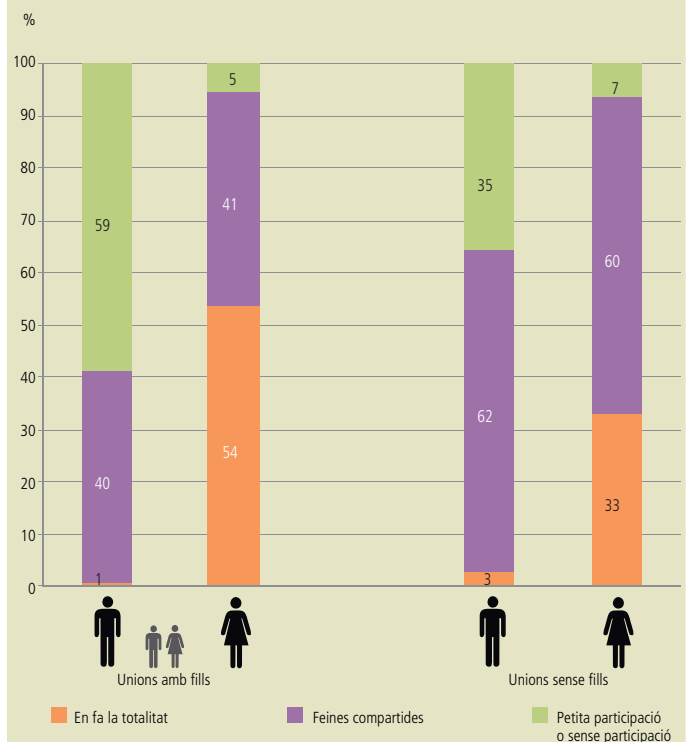
En les llars **monoparentals**, mares soles o pares sols amb fills, la càrrega de treball domèstic recau de forma molt important en les persones principals. El 82% de les dones i el 66% dels homes que són persones principals de 25 a 54 anys en llars monoparentals assumeixen la totalitat de la feina domèstica.

Participació en treball domèstic. Persones principals de 25 a 54 anys (milers)

	En fa la totalitat	Feines compartides	Petita participació o sense participació	Total
Persones en unió sense fills				
Home	9,5	209,7	119,9	339,1
Dona	113,7	206,5	22,6	342,8
Persones en unió amb fills				
Home	6,2	330,9	480,2	817,3
Dona	468,9	363,7	45,4	878,0
Pares/mares en nuclis monoparentals				
Home	8,3	3,3	1,0	12,6
Dona	80,2	12,8	4,4	97,5
Total				
Home	24,0	543,9	601,1	1.169,0
Dona	662,8	583,0	72,4	1.318,1

Font: Idescat. Enquesta demogràfica 2007.

Participació en treball domèstic segons presència de fills a la llar. Persones principals de 25 a 54 anys en unió

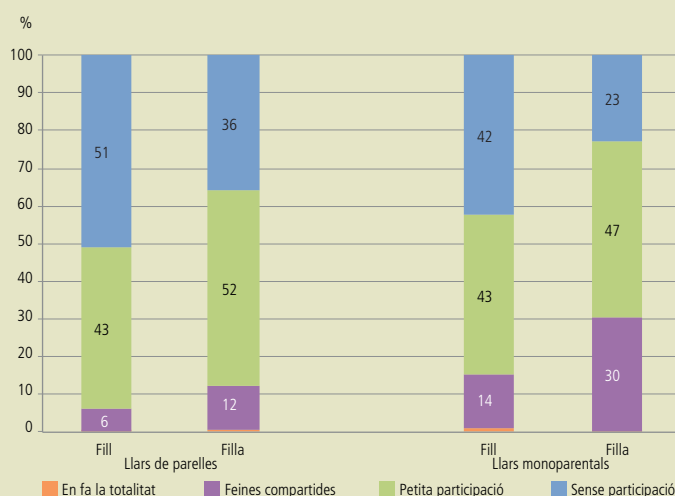
Els fills i filles de les llars monoparentals ajuden més a casa

En general, els joves de 16 a 24 anys col·laboren molt poc en les feines domèstiques: només una petita part hi tenen una participació rellevant. La participació de les filles en les feines de la casa, tanmateix, duplica la participació dels fills.

En les **llars de parelles**, el 6% dels fills i el 12% de les filles declaren tenir una participació rellevant i compartir les feines de la llar amb la resta de la família. La majoria dels nois (el 51%) i més d'una tercera part de les noies (el 36%) declaren, en canvi, no participar gens en les feines de la casa.

En el cas de les **llars monoparentals**, la participació en les tasques domèstiques dels fills i, sobretot, de les filles és més elevada. Gairebé una tercera part de les filles (30%) comparteixen el treball domèstic amb el pare o la mare, mentre que, en el cas dels fills, aquest percentatge és del 14%.

Participació en treball domèstic dels fills/es de 16 a 24 anys segons tipus de llar

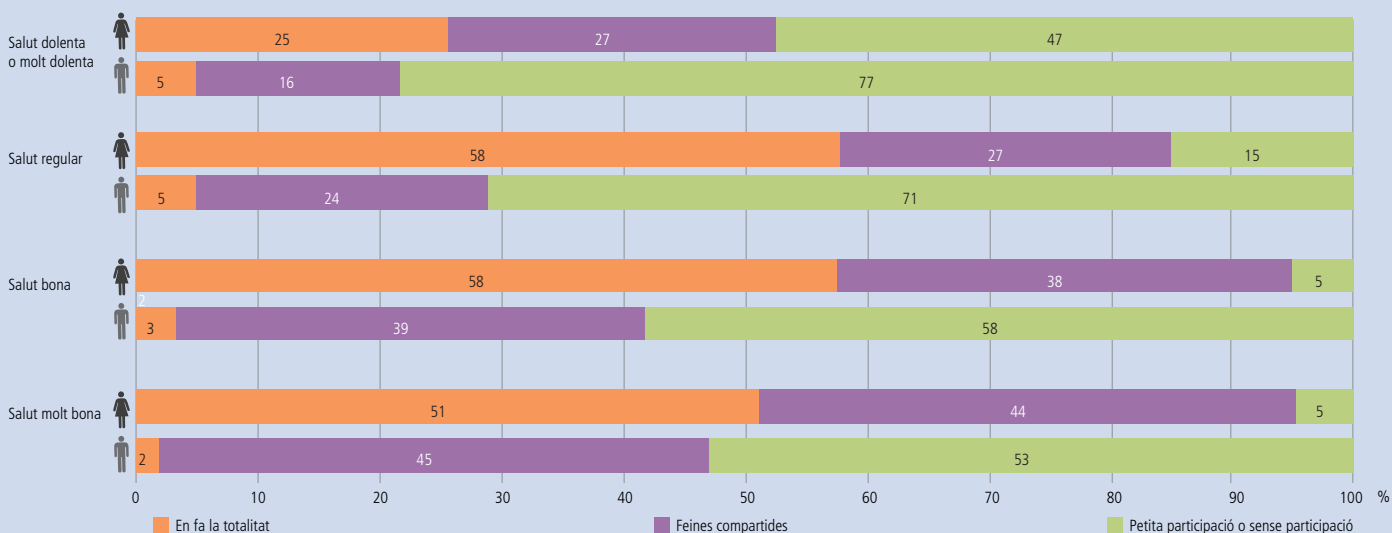
L'estat de salut condiona la realització de les feines, sobretot en els homes

A mesura que l'estat de salut de les persones empitjora, es redueix la seva participació en les tasques domèstiques. Això no obstant, hi ha diferències molt significatives entre homes i dones, ja que elles continuen realitzant el treball de la llar en situacions de pitjor salut que ells.

Més de la meitat de les dones que diuen tenir un estat de salut

dolent o molt dolent realitzen la totalitat o una part important del treball domèstic, mentre que en el cas dels homes amb mala salut només el 21% tenen una participació alta (ho fan tot o comparteixen el treball). Fins i tot els homes que declaren tenir una salut molt bona tenen, per comparació a les dones amb mala salut, un nivell més baix de participació en el treball domèstic.

Participació en treball domèstic de les persones principals segons l'estat de salut

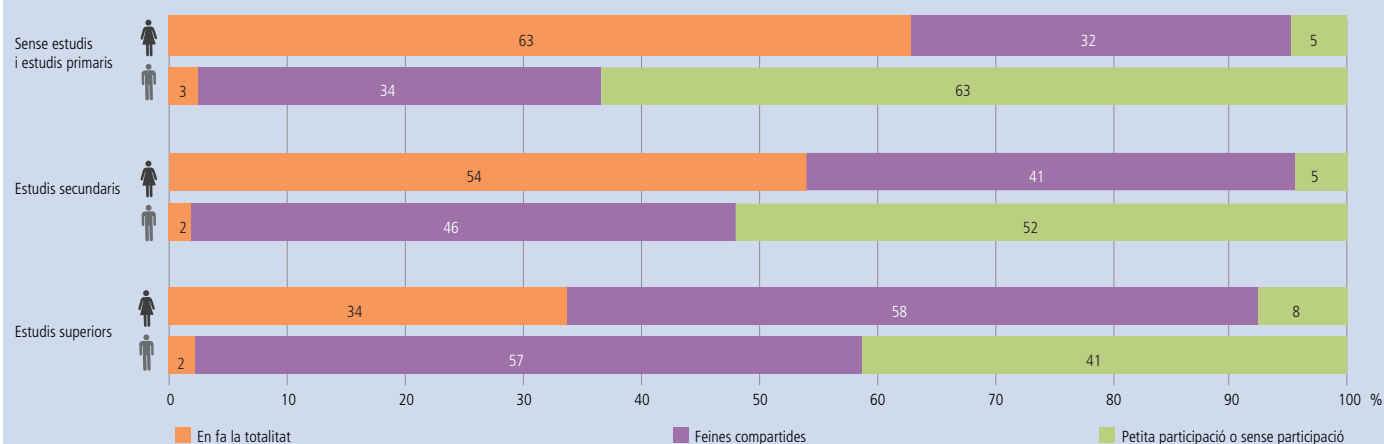

Els homes amb més formació participen més en les tasques domèstiques

A mesura que augmenta el nivell educatiu de les persones principals masculines a les llars també s'incrementa la seva participació en el treball domèstic. El percentatge d'homes amb estudis universitaris que no hi participen o que ho fan molt poc és del 41%, 22 punts menys que els homes sense estudis o amb estudis primaris. En el cas de les persones principals situades en la franja d'edat de 25 a 54 anys, més de la meitat dels homes universitaris declaren seguir un model igualitari. En el cas de les seves companyes femenines, s'observa,

lògicament, la tendència inversa, ja que a mesura que augmenta el nivell educatiu disminueix l'assumpció de la totalitat de les tasques domèstiques, i s'incrementa la situació en què es comparteixen amb altres membres de la llar. Les diferències més notables entre les dones es presenten també entre les que tenen un nivell d'instrucció alt (universitari) i les de nivell d'instrucció baix (estudis primaris o sense estudis), amb 30 punts percentuals, aproximadament, pel que fa a la realització de la totalitat del treball.

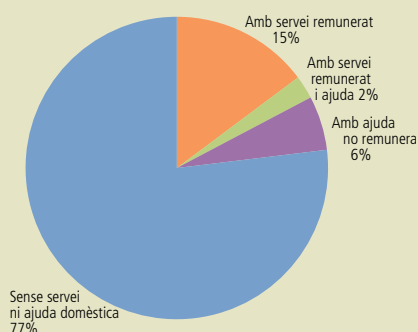
Participació en treball domèstic segons nivell d'instrucció. Persones principals de 25 a 54 anys

Una de cada sis llars catalanes disposa de servei domèstic i una de cada dotze, d'ajudes domèstiques no remunerades

Les dades mostren que un 15% de les llars catalanes disposen de servei domèstic remunerat; un 6%, d'ajudes domèstiques no remunerades, i un 2%, de servei remunerat i d'ajudes, simultàniament. Aquestes ajudes no remunerades procedeixen principalment de la xarxa familiar, mentre que només un petit percentatge correspon a ajudes de serveis socials. La disponibilitat de servei domèstic i d'ajudes és més elevada en les llars en què viuen persones d'edat avançada o amb problemes de salut, de manera que fins a un 37% d'aquestes llars disposen de servei domèstic i/o d'ajudes no remunerades.

Llars segons disponibilitat de servei i/o ajuda domèstica

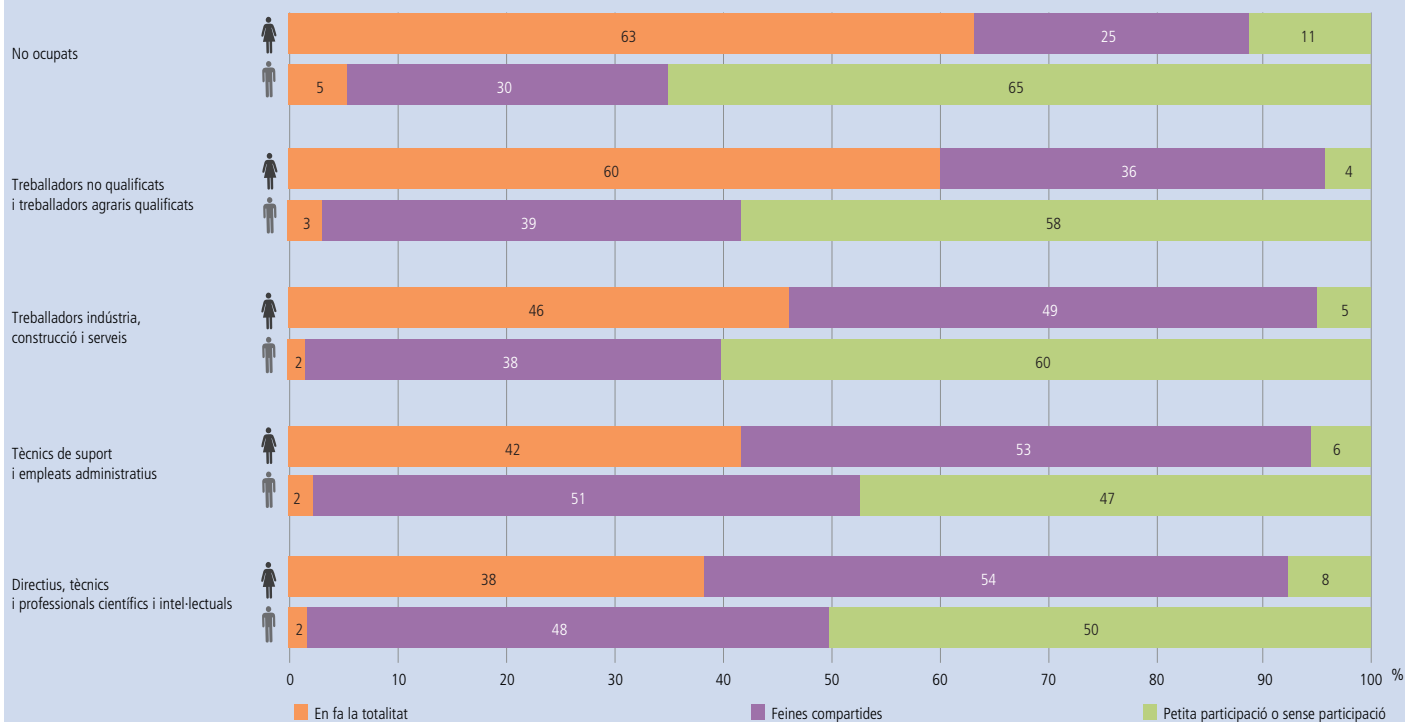
Com més qualificació professional de les dones menys desigualtats en les tasques de la llar

En general, les persones principals masculines de les categories professionals mitjanes i mitjanes altes –sobretot els tècnics i professionals– són les que participen més en les feines domèstiques, i les comparteixen amb la parella en percentatges aproximats del 50%. Per contra, els percentatges més elevats de no participació es troben en les categories de qualificació baixa.

En el cas de les dones, la participació laboral i, particularment, la categoria socioprofessional i el nivell salarial

condicionen de forma decisiva el grau de participació en les tasques domèstiques. A mesura que augmenten el nivell educatiu, la categoria professional i també el salari, una part més gran de treball domèstic es mercantilitza (és a dir, es contracta servei domèstic) i el que resta de treball es comparteix més entre els membres de la parella. En tot cas, les desigualtats continuen existint pel que fa a la realització de la totalitat de les tasques, ja que, mentre que elles continuen presentant percentatges elevats (entre el 38% i el 63%), ells estan per sota del 5%.

Participació en el treball domèstic de les persones principals segons categoria socioprofessional

Dones i homes no compaginen igual mercat de treball i tasques domèstiques

Les dones es van incorporant al mercat de treball sense abandonar la seva participació i responsabilitat en el treball domèstic, mentre que els homes mantenen, encara, una identitat centrada en l'àmbit laboral. És el que s'ha anomenat la **dobla presència femenina** (amb una ocupació en el mercat de treball i assumint/compartint les feines de la llar) envers la **unipresència masculina** (participació únicament en el mercat de treball).

En combinar la informació sobre treball de mercat i treball domèstic trobem que la majoria de les persones de 25 a 54 anys que estan en una situació de doble presència són dones (el 63%). La població masculina representa més de la

tercera part (el 37%) de les persones que estan en situació de doble presència.

Tot i que aquesta informació ja assenyalava desigualtats entre sexes, les més notables sorgeixen en desagregar la variable "no doble presència" (que inclou només treball de mercat, només treball domèstic o no-ocupació en ambdós treballs). De les persones principals que només realitzen treball de mercat, el 91% són homes i només el 9% són dones. En canvi, de les persones que declaren realitzar només treball domèstic, l'11% són homes i el 89% són dones. Finalment, de les persones principals que no són presents ni en el mercat laboral ni en el treball domèstic, la majoria (el 69%) són homes.

Situació de presència en el mercat laboral i en el treball domèstic. Persones principals de 25 a 54 anys.

	Doble presència (treball al mercat laboral i treball domèstic)	Només treball de mercat	Només treball domèstic	Subocupació /no-ocupació en ambdós treballs	Total
<i>Milers</i>					
Home	524,3	554,3	43,6	46,8	1.169,0
Dona	884,3	51,5	361,4	20,9	1.318,1
Total	1.408,6	605,8	405,0	67,7	2.487,1
<i>Percentatges</i>					
Home	37	91	11	69	47
Dona	63	9	89	31	53
Total	100	100	100	100	100

Font: Idescat. Enquesta demogràfica 2007.

Més del 90% de la població ocupada a temps complet i que alhora assumeix la totalitat de les feines de la llar són dones

Dues terceres parts de les persones principals femenines de 25 a 54 anys estan en situació de **dobla presència** (67%). Entre les persones principals masculines, predomina la **unipresència** en el mercat laboral (47%), però el percentatge en doble presència és molt semblant (45%).

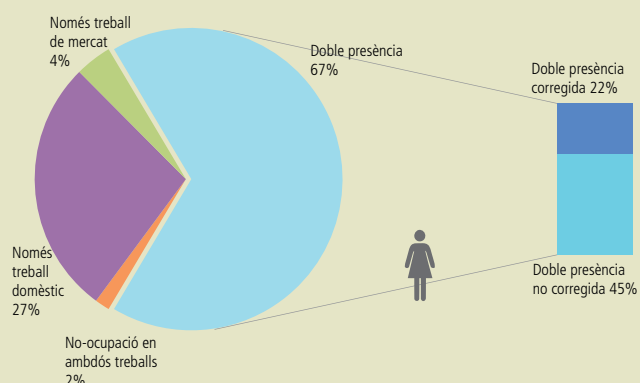
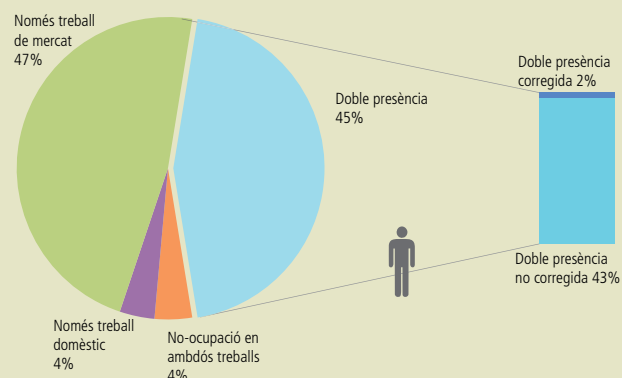
En desagregar les situacions de doble presència, segons si les persones ocupades es troben en la situació de compartir les feines de la casa o bé de fer-ne la totalitat, tornem a trobar diferències de gènere molt importants. De les persones ocupades a **temps complet** (o sobreocupades) en el mercat de treball que assumeixen alhora la **totalitat** de les feines de la llar, 295.700 (94%) són dones i només 19.100 (6%) són homes. En termes relatius, aquesta càrrega extrema de treball afecta gairebé una quarta part de les persones principals femenines de 25 a 54 anys (el 22%) i només el 2% de les persones principals masculines de la mateixa edat.

Persones principals de 25 a 54 anys en situació de doble presència: treball al mercat laboral i treball domèstic (milers).

	Doble presència corregida	Doble presència no corregida	Total
Home	19,1	505,2	524,3
Dona	295,7	588,6	884,3
Total	314,8	1.093,8	1.408,6

Font: Idescat. Enquesta demogràfica 2007.

Ocupació en el mercat laboral i participació en el treball domèstic. Persones principals de 25 a 54 anys

Per a més informació:
<http://www.idescat.cat/cat/poblacio/ed/ed.html>

Fonts estadístiques per mesurar el treball domèstic no remunerat

Enquesta demogràfica 2007

Proporciona informació sobre el grau de participació en les feines no remunerades de la llar pròpia i també en les feines de cura de persones (cura d'infants menors de 15 anys i cura de gent gran o amb problemes de salut). També es demana si la llar disposa de servei domèstic i/o ajudes domèstiques no remunerades per part de parents, amics o serveis socials. El web de l'Idescat proporciona una extensa tabulació dels resultats sobre el treball domèstic no remunerat:

<http://www.idescat.cat/territ/BasicTerr?TC=6&V0=3&V1=3&MN=1&V3=3374&PARENT=1&CTX=B#FROM>

Enquesta de l'ús del temps

Té com a objectiu obtenir informació per conèixer les activitats que fa la població en el seu temps i, en particular, el temps dedicat al treball domèstic no remunerat. L'Idescat ha publicat dues edicions de l'Enquesta de l'ús del temps, la primera l'any 2003 i la segona referida a l'any 2011.

Comptes satèl·lit de producció domèstica

Quantifiquen en unitats físiques i valoren monetàriament el treball no remunerat i la producció que porten a terme les llars. Les fonts estadístiques utilitzades per a l'any 2001 han estat les Taules Input-Output de Catalunya 2001, l'Enquesta de l'ús del temps i l'Enquesta d'estructura salarial.

Cens de població del 2011

Les variables sobre treball no remunerat que inclou el nou Cens són: ocupar-se de la major part de les feines de la casa, tenir cura de menors de 15 anys o de persones amb problemes de salut i participar en treballs de beneficència o voluntariat social.

Glossari

Doble presència: La situació de doble presència es refereix al que es coneix com a “doble jornada” (estar ocupat/ada en el mercat de treball i fer les feines de casa). Es considera que una persona està ocupada en el mercat laboral si treballa a **temps parcial**, a **temps complet** o està **sobreocupada**.

Es considera que fa les feines de la llar si en **fa la totalitat** o les **comparteix** amb algú de casa seva.

Doble presència corregida: Es considera que una persona es troba en situació de doble presència corregida quan **fa la totalitat** de les feines no remunerades de la llar i està ocupada en el mercat laboral, a **temps complet** o **sobreocupada**.

Doble presència no corregida: Es considera que una persona es troba en situació de doble presència no corregida quan **comparteix** les feines de la llar i està ocupada a **temps complet** (o **sobreocupada**) o quan **fa la totalitat** de les feines de la llar i està ocupada a temps parcial.

Persones principals: Persones que formen part d'una unió (d'un matrimoni o d'una parella de fet). En les llars monoparentals la persona principal correspon al progenitor (pare o mare).

Nucli monoparental: Nucli familiar format per un sol progenitor i un o més fills.

Temps de treball: Categorització del nombre d'hores dedicades habitualment per setmana al mercat laboral (treball remunerat) sense comptar hores extraordinàries, vacances, baixes, etc.

- Subocupació: fins a 10 hores setmanals
- Temps parcial: d'11 a 30 hores setmanals
- Temps complet: de 31 a 40 hores setmanals
- Sobreocupació: més de 40 hores setmanals

Tipus de llar: Màxim nivell de desagregació de la classificació de les llars segons les relacions de parentiu de les persones que la componen. Les llars es classifiquen d'acord amb la identificació i la quantificació dels nuclis familiars. Els nuclis poden estar compostos per un matrimoni o una parella sense fills, un matrimoni o una parella amb fills o per un sol progenitor (pare o mare); en aquest últim cas es denominen monoparentals. Des d'aquesta perspectiva es distingeixen quatre tipus de llars:

- llars unipersonals formades per persones que viuen soles
- llars de dues persones o més que poden estar emparentades o no, però que no formen un nucli familiar
- llars amb un nucli
- llars amb dos o més nuclis

Unions: Inclou tant els matrimonis com les parelles de fet.